

فرهنگ ملی مشاغل

• فریده مداحی

کارشناس کتابداری و اطلاع رسانی
کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

مختلف محسوب می‌گردد که تدوین آن بعنوان موضوعی علمی و پژوهشی تلقی می‌گردد و علاوه بر آگاهی نسبت به منابع فرهنگی کشور، رهیافت آن در عرصه فرهنگی و اجتماعی امری اجتناب‌ناپذیر و حائز اهمیت است.

در این اثر سعی شده است دسته‌بندی‌های مشاغل با شیوه‌ای کاربردی انجام شود، به طوری که مطالب برای کلیه صنعتگران و کارگران قابل استفاده باشد و بعنوان مرجعی در اختیار کارشناسان طبقه‌بندی مشاغل، مشاوران و راهنمایان شغلی قرار گیرد.

تدوین فرهنگ ملی مشاغل نشان می‌دهد که چه مشاغلی در جامعه وجود دارند و شاغلان بدان‌ها چه وظایفی را برعهده دارند و بعنوان یک ابزار راهنمای شغلی به فرد کمک می‌کند تا با شناخت خصوصیات مشاغل شغل مناسبی را انتخاب نمایند.

در این کتاب در تعریف هر یک از مشاغل، ابتدا مقدمه‌ای مبنی بر توصیف کلی فعالیت عمومی و سپس ویژگی‌های اصلی شغل مورد توجه قرار گرفته است که با تغییر تکنولوژی رایج کارگاه‌های کشور و پروسه برخی تولیدات، مشاغل تعریف شده در این مجموعه که گاهی بصورت تلفیقی بکار گرفته شده است نیز تغییر خواهد نمود.

عنوان سیزده جلدی که تاکنون منتشر شده است به قرار زیر است:

جلد اول: صنعت نساجی (ریسندگی و بافندگی): ۱۳۷۳،

جلد دوم: صنعت چوب: ۱۳۷۳،

جلد سوم: صنعت چرم (دباغی و تکمیل چرم): ۱۳۷۳،

جلد چهارم: امور بازرگانی، مالی و اداری،

جلد پنجم: صنعت تولید فلزات - آهن و فولاد: ۱۳۷۴،

جلد ششم: صنعت داروسازی، تولید دارو و مواد دارویی:

۱۳۷۴،

جلد هفتم: صنعت تولید کاغذ، مقوا و فیبر: ۱۳۷۵،

• تهیه و تنظیم: اداره کل خدمات اشتغال، وزارت کار و امور اجتماعی، فرهنگ ملی مشاغل، تهران: وزارت کار و امور اجتماعی، معاونت اشتغال، ۱۳۷۴، جلد سیزدهم، ۱۳۵ صفحه، وزیری، کالینگور.

فرهنگ ملی مشاغل از انتشارات اداره کل هدایت نیروی کار و اداره تدوین فرهنگ ملی مشاغل وزارت کار و امور اجتماعی، معاونت برنامه‌ریزی و سیاستگذاری اشتغال نخستین بار در سال ۱۳۷۳ منتشر شد و تاکنون سیزده جلد از این مجموعه انتشار یافته است.

مجموعه فرهنگ ملی مشاغل حاصل مطالعات و بررسی‌های گسترده‌ای است که در مورد فعالیت‌های عمده اقتصادی کشور انجام گرفته است. این کتاب حاوی تعاریف و ویژگی‌های مشاغل اصلی در سطح جامعه است. حفظ مشاغل ملی و توسعه آن در جوامع گوناگون از اهم وظایف وزارتخانه‌های کار کشورهای

با پذیرش تغییرات شگرف فناوری در اقتصاد جدید سایر عرصه‌ها از جمله بازار کار نیز از جهات گوناگون دچار تغییر می‌شود

با این تفاوت که در برخی مجلدات تاریخچه‌ای از آن شغل نیز ارائه شده است، مانند تاریخچه داروسازی در جلد ششم، تاریخچه کاغذسازی در جلد هفتم، تاریخچه کارتن و جعبه در جلد هشتم و تاریخچه رادیو و تلویزیون در جلد نهم. هم‌چنین در همه جلد‌ها به جز جلد سیزدهم (فناوری اطلاعات) تصویرهایی از دستگاه‌های مورد استفاده در آن شغل نیز ارائه شده است.

فهرست عناوین شغلی

در این فهرست عناوین شغلی به همراه کد مربوط به آن و شماره صفحه بصورت جدول و در زیر نام واحد تولید آمده است. این جدول براساس رقم کد تنظیم شده است و شماره صفحه، جای تعریف شغل را در کتاب نشان می‌دهد.

تعاریف مشاغل

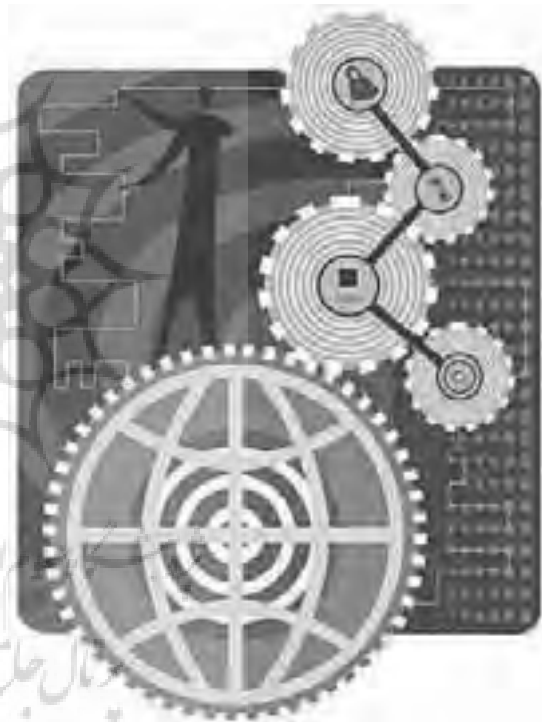
در این بخش، به ترتیب کد مشاغل، در زیر عنوان هر شغل تعریف و شرح وظایف مربوط به آن شغل آمده است.

فهرست الفبایی عناوین شغلی

در این بخش که در پایان کتاب قرار دارد، فهرست عناوین مشاغل به ترتیب الفبایی به همراه کد و شماره صفحه مربوط به آن ارائه می‌شود.

فناوری اطلاعات (IT)

جلد سیزدهم از این فرهنگ به فناوری اطلاعات (IT) اختصاص دارد و در اردیبهشت امسال منتشر شده است. اطلاعات مواد اولیه برای دانایی است و فناوری کاربردی از دانایی برای کار است. گسترش فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی امکان بوجود آمدن مشاغل و کسب و کارهای متنوع را برای انسان‌ها فراهم می‌کند. اطلاعات کاربر را قادر

جلد هشتم: صنعت تولید کارتن و جعبه از کاغذ و مقوا: ۱۳۷۶

جلد نهم: صنعت تولید رادیو و تلویزیون: ۱۳۷۸

جلد دوازدهم: صنعت کفش،

جلد سیزدهم: فناوری اطلاعات (IT).

هر جلد این اثر شامل مقدمه‌ای کوتاه و بخش‌های زیر است:

- فهرست عناوین شغلی،

- تعاریف مشاغل،

- تصویری از دستگاه‌های هر صنعت.

مهندس سیستم، مهندس تعمیرات ریز رایانه، تعمیر کار عمومی رایانه شخصی.

ج - شبکه

مشاغل مربوط به شبکه از ردیف ۷۳ تا ۱۲۲ را در بر می‌گیرند و دارای کد مشترک ۷۲۹۰ هستند:

مدیر واحد شبکه‌های ارتباطی، رئیس شبکه، رئیس عملیات شبکه، مدیر برنامه‌ریزی شبکه، تحلیلگر برنامه‌ریزی شبکه، رئیس مهندسی شبکه، مهندس شبکه‌های ارتباطی و اطلاع‌رسانی، مسؤول طراحی و مدیریت شبکه، کارشناس ارشد طراحی شبکه، کارشناس طراحی شبکه، طراح شبکه، معماری شبکه، مسؤول نظارت بر نصب و راه‌اندازی شبکه، مسؤول شبکه‌های محلی گسترده و پایگاه‌های اطلاعاتی، مسؤول احداث پایگاه‌های اطلاعاتی، مسؤول طرح و نصب شبکه LAN و WAN، مسؤول نگهداری، پشتیبانی و مانیتورینگ شبکه، پشتیبان LAN، مدیر امنیت شبکه، رئیس امنیت شبکه، مسؤول نظارت بر نگهداری امنیت شبکه، کارشناس امنیت شبکه، تحلی-گر مخابرات، تکنسین مخابرات، مدیر مجموعه وب، رئیس مجموعه وب، مهندس مجموعه وب، کارشناس مجموعه وب، مدیر تولید وب، طراح وب، نویسنده وب، ویراستار نسخه وب، رئیس سیستم‌های وب، مدیر برنامه‌های نرم‌افزاری اینترنت - وب، کارشناس برنامه‌های نرم‌افزاری اینترنت - وب، مدیر امنیت وب، متصدی امنیت وب، مدیر مخزن داده‌ها، کارشناس

می‌سازد که در مورد موضوعی شناخت پیدا کند و از دانایی برای برقراری ارتباط، یادگیری، فکر کردن و تصمیم‌گیری در موقع نیاز استفاده نماید.

در قسمتی از مقدمه کوتاه این کتاب چنین آمده است:

«انقلاب فناوری اطلاعات تغییرات فراوانی را در زمینه‌های مختلف از جمله اقتصاد ایجاد نموده است. با پذیرش تغییرات شگرف فناوری در اقتصاد جدید سایر عرصه‌ها از جمله بازار کار نیز از جهات گوناگون دچار تغییر می‌شود. گسترش فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی امکان بوجود آمدن مشاغل و کسب و کارهای متنوعی را برای انسان‌ها فراهم می‌کند».

در این کتاب برای فناوری اطلاعات ۱۳۸ عنوان شغلی ارائه شده است که شامل ۵ بخش نرم‌افزار، سخت‌افزار، شبکه، فروش و پردازش است:

الف - نرم‌افزار:

مشاغل مربوط به نرم‌افزار از ردیف ۵ تا ۴۶ را در بر می‌گیرند و دارای کد مشترک ۷۲۲۰ هستند. این مشاغل عبارت‌اند از:

مدیر پروژه، مدیر نرم‌افزار، مسؤول واحد تولید نرم‌افزار، مسؤول واحد نرم‌افزار، کارشناس نرم‌افزار، کارشناس گرافیک و سیستم‌های عامل، کاردان نرم‌افزار، تحلیلگر ارشد، تحلیلگر، طراح سیستم، طراح بانک اطلاعاتی، طراح کسب و کار، طراح آزمون، معمار نرم‌افزار، معمار اطلاعات و امنیت، برنامه‌نویس ارشد، برنامه‌نویس، آزمون‌گر، کارشناس مستندسازی و فنون فنی، مستندساز، مسؤول پشتیبانی فنی و اطلاعاتی، کارشناس امنیت نرم‌افزار. سخت‌افزار و ارتباطات، کارشناس ابزارهای مهندسی نرم‌افزار، کارشناس تضمین کیفیت نرم‌افزار، کارشناس کنترل پروژه، کارشناس بانک‌های اطلاعاتی، کارشناس شبکه (ارتباطات)، کارشناس سیستم‌های عامل، کارشناس متدلوژی‌ها و استانداردها، کارشناس پیکربندی، کارشناس آزمون، مدیر آموزش، کارشناس آموزش کاربردی، کارشناس تهیه نرم‌افزارهای آموزشی، کارشناس تهیه طرح‌های آموزش از راه دور، آموزشگر انفورماتیک.

ب - سخت افزار

مشاغل مربوط به سخت افزار از ردیف ۴۷ تا ۷۲ را در بر می‌گیرند و دارای کد مشترک ۷۲۵۰ هستند:

مدیر عملیات رایانه - سخت‌افزار، مهندس سخت‌افزار، کارشناس سخت‌افزار، تکنسین سخت‌افزار، تکنسین ارشد تولید، تکنسین، مونتاژ کار رایانه‌های شخصی، مدیر پشتیبانی، سرپرست واحد پشتیبانی فنی، مهندس پشتیبانی، کمک مهندس پشتیبانی، تکنسین ارشد پشتیبانی، تکنسین پشتیبانی، مسؤول بررسی‌های فنی تجهیزات رایانه‌ای، کاردان برآورد تجهیزات رایانه‌ای، مهندس سیستم، مهندس تعمیرات سیستم (MAIN)، دستیار

تهران: رودکی، ۱۳۷۳.

۳. طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل (مدیریت حقوق و دستمزد)، تألیف حسین ابطحی، تهران: صبا، ۱۳۷۷ (ویرایش ۲: ۱۳۷۹).

۴. طبقه‌بندی مشاغل ایران، تهران: مرکز آمار ایران، ۱۳۷۸.

۵. تاریخچه طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل، تألیف یوسف رونق، تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی، ۱۳۷۹.

۶. طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل مبنای نظری (نگرش کاربردی)، تألیف یوسف رونق، تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی، ۱۳۷۹.

۷. طبقه‌بندی مشاغل از دیدگاه قانون کار، تألیف ابوالقاسم کریمیگی، تهران: شرکت تحقیقاتی انتشاراتی و مشاوره دانشیار، ۱۳۸۰.

۸. طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل در بخش عمومی، تألیف یوسف رونق، تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی، بدون تاریخ. در این گونه آثار پایه‌ای به تاریخچه طبقه‌بندی مشاغل، روش‌های ارزشیابی مشاغل، فواید آن و غیره پرداخته شده است.^۱

همچنین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با همکاری سازمان معین ادارات در سال ۱۳۸۱ - ...، آثاری را منتشر کرده که در آن‌ها به معرفی رشته‌های شغلی، شرح وظایف شغلی کارکنان دولت و رده‌بندی مشاغل پرداخته شده است. رشته‌های شغلی بررسی شده در این آثار عبارت است از: رشته فرهنگی و آموزشی، رشته اداری و مالی، رشته امور اجتماعی، رشته خدمات، رشته کشاورزی و محیط زیست، رشته بهداشتی و درمانی، رشته فنی و مهندسی و رشته فرابری داده‌ها.

به هرحال کتاب فرهنگ ملی مشاغل نخستین کتاب در این زمینه است که مطابق با قوانین و دستورالعمل‌های وزارت کار تهیه شده است و برای آگاهی مدیران، کارشناسان و کارکنان بخش تأمین نیروی انسانی، مفید خواهد بود.

باید گفت بررسی مشاغل موجود در جامعه و تحقیق و پژوهش و مطالعه در این زمینه موجب شناخت هزاران شغل در جامعه می‌گردد و دیدی کلی از همه مشاغل جامعه بدست می‌دهد. همچنین استفاده از این مجموعه می‌تواند در طرح‌های طبقه‌بندی مشاغل و بخش آموزشی کشور مورد استفاده واقع شود.

پانویس:

۱. برای آشنایی با برخی آثاری که در زمینه کار و اشتغال در ایران منتشر شده است، نگاه کنید به:

www.jobiran.com

مخزن داده‌ها، رئیس گروه پست الکترونیک، مدیر اجرایی ارشد تجارت الکترونیک، مدیر استراتژی تجارت الکترونیک، رئیس استراتژی تجارت الکترونیک، مدیر بازاریابی تجارت الکترونیک، رئیس بازاریابی تجارت الکترونیک، تحلیل‌گر بازاریابی تجارت الکترونیک، مدیر فروش تجارت الکترونیک، رئیس فروش تجارت الکترونیک، مدیر پشتیبانی مشتری تجارت الکترونیک، نماینده خدمات مشتری تجارت الکترونیک.

د - فروش

مشاغل مربوط به فروش از ردیف ۱۲۳ تا ۱۳۴ را دربرمی‌گیرند و دارای کد مشترک ۵۱۵۳ هستند:

مدیر واحد بازاریابی و فروش، مهندس فروش، کمک مهندس فروش، کارمند فروش، مدیر امور مشتریان، مسؤول امور مشتریان، مسؤول امور مشتریان اینترنت، کارشناس امور مشتریان ریز رایانه، کارشناس امور مشتریان عملیات Main.

ه - پردازش

مشاغل مربوط به بخش پردازش از ردیف ۱۳۵ تا ۱۳۸ را دربرمی‌گیرند و دارای کد مشترک ۷۲۳۰ هستند: کارشناس جمع‌آوری اطلاعات، تکنسین فرابری داده‌ها، اپراتور.

به جز مشاغل فوق ردیف ۱ تا ۴ به مدیریت فناوری اطلاعات اختصاص دارد و شامل مدیر امور رایانه، رئیس بخش رایانه، مسؤول واحد رایانه‌های بزرگ، مسؤول مرکز رایانه اصلی.

پیش از این، در سال ۱۳۸۲ اثری با عنوان «شناخت فرهنگ ملی مشاغل» به اهتمام نشر توسعه ایران در شمار «کتاب‌های آشنایی با مشاغل کشور» در سه جلد منتشر گردید. در این کتاب با توجه به رشته‌های تحصیلی دانشگاهی، مشاغل به سه گروه طبقه‌بندی شده است:

۱. مشاغل فنی (گروه ریاضی و فنی)،

۲. مشاغل بهداشتی و درمانی (پزشکی و پیراپزشکی)، کشاورزی و محیط زیست (گروه علوم تجربی)،

۳. مشاغل اداری و مالی، امور اجتماعی، آموزشی و فرهنگی معلمان و هنرمندان (گروه علوم انسانی).

در این کتاب علاوه بر فهرست و راهنمای شناسایی رشته‌های تحصیلی دانشگاهی، فهرست وزارتخانه‌ها، مؤسسات، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی نیز ارائه شده است.

همچنین در زمینه طبقه‌بندی مشاغل در ایران، تاکنون آثار زیر به چاپ رسیده است:

۱. اصول و مبانی علمی طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل، تألیف کمال پرهیزکار، تهران: پژوهشیار، ۱۳۶۳.

۲. درپچه‌ای به مدیریت منابع انسانی: طبقه‌بندی و روش‌های اصلی ارزشیابی مشاغل، تألیف مجید پسران قادر،